

Nærings- og handelsdepartementet
Postboks 8014 Dep
0030 Oslo

Vår dato:
18.09.2003
Deres dato:
27.06.2003

Vår referanse:
mwj-2003-3215
Deres referanse:
200302210-5

Høring - utkast til forskrift om innsynsrett i aksjeeierbok og aksjeeierregister

Vi viser til Nærings- og handelsdepartementets brev av 27. juni 2003, og til telefonsamtale med Elisabeth Berger om utsettelse av høringsfristen. Nedenfor følger VPS kommentarer til utkastet.

Behovet for nye regler

VPS vil innledningsvis si seg enig i at det er et behov for å revidere dagens regler om innsyn i aksjonærregister. Vi er enig med departementet at reglene om innsyn bør moderniseres, og at de bør gjøres lettere tilgjengelig ved at de hjemles direkte i aksjelovgivningen. Etter vår mening representerer imidlertid utkastet i liten grad noen modernisering ettersom det i all hovedsak fremstår som en videreføring av dagens regler. Eksempelvis burde den forbedrede muligheten for distribusjon av elektroniske informasjon som har skjedd siden 1976 etter vår mening tilsi at det stilles strengere krav til selskapet om å holde det offentlige aksjonærregisteret oppdatert enn det utkastet legger opp til.

Vi er dessuten enig i at det ikke er tilstrekkelig at innsynsretten i allmennaksjeselskapers aksjonærregister bare kan gjøres gjeldende overfor et verdipapirregister. Vi vil i denne forbindelse gjøre oppmerksom på at innsynet etter verdipapirregisterloven § 8-2 punkt 4, bare gjelder opplysninger om det finansielle instrumentet, og ikke dets eiere. Innsynsretten kan imidlertid gjøres gjeldende overfor et verdipapirregister i medhold av samme bestemmelses punkt 5 sammenholdt med allmennaksjelovens § 4-4. Et krav om innsyn som fremsettes overfor et verdipapirregister vil være underlagt verdipapirregisterlovens regler om innsyn, herunder § 8-3 om vederlag. Dersom det bare skulle være mulig å få innsyn via et verdipapirregister vil dette representere en begrensning i forhold til dagens regler som ikke synes å ha noen god begrunnelse. En slik regel ville dessuten flytte kostnadene ved å administrere innsynet over på den som krever innsynet. Etter vår mening tilsier hensynet bak innsynsretten i aksjonærregister at de generelle kostnadene ved å administrere innsynet pålegges selskapet. Vi antar dessuten at det for de fleste som vil kreve innsyn i et aksjonærregister vil være mest nærliggende å henvende seg til det aktuelle selskapet. Dersom innsyn ikke skulle kunne kreves hos selskapet ville dette etter vår mening være kompliserende og forsinkende for den som ønsker innsyn, særlig gjelder dette for personer som ikke bor i nærhet av verdipapirregisteret.

Skillet aksjeselskap/allmennaksjeselskap

I utkastet er det foreslått ulike innsynsregler for aksjeselskap og allmennaksjeselskap. Dette bygger på en forutsetning om at et allmennaksjeselskap har sitt aksjonærregister i et verdipapirregister, mens aksjeselskaper selv fører aksjeboken. Denne forutsetningen er ikke i tråd med de faktiske forhold. I VPS er det registrert ca. 700 aksjeselskaper som fører sitt aksjeeierregister på samme måte som allmennaksjeselskapene jf. aksjeloven § 4-4.

Aksjonærregister kontra aksjebok

Utkastet synes å bygge på en forutsetning om at et aksjeselskap vil ha den originale aksjeeierboken tilgjengelig for offentligheten. Det vises i denne sammenheng til utkastets punkt 3.4, annet avsnitt hvor det fremholdes at selskapet uten opphold plikter å innføre ny aksjeeier i aksjeboken, og at dette vil sikre at aksjeboka er oppdatert. Etter vår mening vil den aksjonæroversikten som legges ut for offentligheten i praksis måtte være en kopi av den originale aksjeboka. Dersom et selskap skulle overlate den originale aksjeboka til enhver som måtte forlange det, ville dette med hensyn til i faren for tyveri og hærverk være i dårlig overensstemmelse kravet om sikker oppbevaring, slik dette er formulert i utkastets punkt 3.4 tredje avsnitt. Det bør legges til grunn at det er en kopi av aksjeboka som skal være tilgjengelig på selskapets kontor, og det bør følges gis regler for hvor oppdatert denne kopien minst skal være. Når det gjelder allmennaksjeselskaper fastsetter utkastet at utskriften (kopien) ikke skal være eldre enn 3 måneder. Dette synes å bygge på at en hyppigere oppdatering vil kunne være unødig tyngende på selskapet ettersom aksjonærregistrert føres av et verdipapirregister og ikke selskapet selv. Etter det VPS kjenner til er det ikke uvanlig at aksjeboka for enkelte aksjeselskaper føres av selskapets revisor. Sett på bakgrunn av dette kan det stilles spørsmål ved om forskjellen mellom tre måneder for allmennaksjeselskap og løpende oppdatert for aksjeselskaper er hensiktsmessig – særlig ettersom det i det alt overveiende er eierforholdene i allmennaksjeselskaper som er mest interessant for offentligheten. Etter vår mening gjelder dette selv om den som ber om det har krav på en oppdatert oversikt fra et allmennaksjeselskap mot å dekke kostnadene.

Problemstillinger knyttet til elektroniske (editerbare) kopier av aksjonærregistre

Utkastet inneholder ingen regler for hvorvidt aksjonærregisteret kan kreves utlevert i elektronisk form, eventuelt om selskapet har rett til å levere det ut i elektronisk form. I utkastets punkt 3.1 siste avsnitt fremholdes det at lovgivers intensjon er at det skal være mest mulig offentlighet omkring eierforholdene i aksjeselskapene. På bakgrunn av dette kan det være rimelig å anta at det i alle fall overfor selskaper som er registrert i et verdipapirregister eller selv fører aksjeboken elektronisk, må kunne kreves at aksjonæroversikten utleveres i elektronisk form, da dette i de fleste tilfeller øker effektiviteten i innsynet. En slik rett vil imidlertid også øke muligheten for å krysskoble aksjonærregistre, og på denne måte bygge opp omfattende oversikter over enkeltpersoners aksjeinnehav. VPS savner en drøftelse av de personvernmessige spørsmål som denne problemstillingen reiser.

Begrepsbruk

I utkastet benyttes begrepene ”oversikt over selskapets aksjeeiere” og ”oversikten fra aksjeeierregisteret” jf §§ 4 og 5. Etter vår mening ville det være bedre å konsekvent bruke *kopi* eller *utskrift av aksjeeierregisteret* ettersom det ikke bare er navn på aksjeeiere som skal fremgå av registeret, jf allmennaksjeloven § 4-4 og aksjeloven § 4-5. Etter vår mening kommer det heller ikke frem med tilstrekkelig tydelighet at den som begjærer innsyn har rett til å få med seg en kopi av aksjeeierboken/aksjeeierregisteret. Bestemmelsen om dette i §§ 2 og 5 kunne derfor med fordel ha vært omformulert.

Med hilsen for
Verdipapirsentralen ASA

Michal Wiik Johansen
Leder juridisk avdeling